

Sammenligning: Miljøfyrtårn og ISO 14001

- Hvordan sammenfaller og skiller Miljøfyrtårn seg fra ISO 14001?
- Denne sammenligningen tar ikke for seg forskjellene på gjennomføring / implementering (ISO 14005) mellom systemene.

Bruksområder for analysen:

- Rådgivning mot kunder, konsulenter og sertifisører. Fakta om hvor Miljøfyrtårn sammenfaller med og skiller seg fra ISO 14001 som miljøstyringssystem.
- I prosjekter med kunder som vurderer å innføre / har innført begge systemer eller vurderer ett av systemene.
- For å oppnå forståelse om hvordan de to systemene kan utfylle hverandre i praksis.

Generelt

Det er mange virksomheter som lurer på forskjeller mellom ISO 14001 og Miljøfyrtårn, samt hvorfor de skal velge det ene framfor det andre. Vi har forsøkt å liste opp de vesentlige likhetene og ulikhetene mellom de to miljøstyringssystemene, slik at valget kan bli lettere. Det er verdt å merke seg at det er flere virksomheter som velger å innføre begge styringssystemene. Begrunnelsen for dette er at Miljøfyrtårn og ISO 14001 kan utfylle hverandre på en god måte slik at man får et fullstendig og helhetlig miljøstyringssystem i virksomheten.

Utvalgte større virksomheter tester nå ut hvordan samspillet mellom ISO 14001 og Miljøfyrtårn kan legges opp for å utnytte systemenes ulike egenskaper best mulig. Kontakt Stiftelsen Miljøfyrtårn (post@miljofyrtarn.no) dersom innføring av Miljøfyrtårn og ISO 14001 i samspill kan være gunstig og relevant for deres virksomhet.

Analysen er utarbeidet av Stiftelsen Miljøfyrtårn og eksterne konsulenter Vitek Novak, Rolf Erling Eriksen og Rune Drægni.

Hovedforskjeller mellom systemene:

ISO 14001

Miljøfyrtårn

Internasjonal	Nasjonal
Ikke krav til ekstern konsulent.	Ved førstegangs sertifisering: Krav om bruk av ekstern eller intern konsulent med gjennomført opplæring/ kurs i regi av Stiftelsen Miljøfyrtårn.
Prosesen er selvgranskende med fokus på kartlegging av vesentlige miljøaspekter og relevante lover og forskrifter knyttet til virksomhetens miljøpåvirkning: Hva finnes, hvordan etterlever vi, hvem har ansvaret, hvor er vi, hvor ønsker vi å være og når. Bruk av ekstern konsulent vanlig.	Det utarbeides en miljøanalyse basert en mal knyttet til relevante bransjekrav: Virksomhet og konsulent gjennomfører arbeidsmøter for å utarbeide miljøanalysen med handlingsplan for at virksomheten skal tilfredsstillere kravene.
Det stilles krav til at virksomheten har et oppdatert oversiktsdokument som henviser til alle relevante underdokumenter relatert til miljøstyringssystemet.	Miljøfyrtårn integreres i HMS-/ internkontrollsystemet.
Virksomheten må vise til forbedringer i sitt miljøarbeid i henhold til egne handlingsplaner og målsetninger.	Virksomheten må vise til forbedringer i sitt miljøarbeid basert på årlig miljørapport.
Årlig revisjon.	Sertifisering hvert tredje år.
Sertifisør jobber for akkreditert selskap.	Sertifiseringsmyndighet hviler hos kommunen (evt. fylkeskommunen) der virksomheten befinner seg. Kommunen må være med i Miljøfyrtårns nettverk (fattet politisk vedtak). Sertifisører må være kurset/ godkjent av Stiftelsen Miljøfyrtårn. Kommunen har egne sertifisører, eller inngår avtale med annen kommune/ private sertifisører.
Sertifisør er tilknyttet regelverk for kompetansekrav, gjennomføring av revisjonsmøter i henhold til egen standard - ISO 19011.	Sertifisør må ha gjennomført kurs i regi av Stiftelsen Miljøfyrtårn for å bli godkjent sertifisør. Sertifiseringsveileder foreligger.
Sertifisør som sertifiserer ISO for første gang må ha med revisor.	Sertifisør kan gjennomføre sertifiseringsmøte på egenhånd etter gjennomført kurs.
Ikke krav om egen miljørapport, men må gjennomføre årlig gjennomgang med ledelsen vedrørende status for miljøarbeid. Vesentlige miljøaspekter, mål, handlingsplaner inngår i dette. Status skal kommuniseres internt i virksomheten.	Årlig miljørapport skal leveres i Miljøfyrtårnportalen med utfylte indikatorer tilknyttet bransjekrav samt gjennomførte tiltak og handlingsplan for neste år.
Kostnadsbærere: Internkostnader, ekstern revisor, eventuelt konsulent. Ingen lisens, men man må kjøpe ISO 14001 standarden.	Kostnadsbærere: Konsulent (intern eller ekstern), internressurser, sertifisør og lisens/medlemsavgift til Stiftelsen Miljøfyrtårn.

Hovedforskjeller mellom miljøkrav:

ISO 14001

Miljøfyrtårn

Omfanget av sertifiseringen må klart avgrenses og defineres (en del av en virksomhet kan sertifiseres).	Sertifiseringen er knyttet til den fysiske lokasjonen. Hele lokasjonen må tilfredsstillende alle relevante bransjekrav. Der det ikke finnes relevante og dekkende krav kan virksomheten ikke sertifiseres. Unntaksvis og etter søknad kan avgrenset sertifisering godkjennes.
Kravene er ikke bransjespesifikke. Avgrensning og omfang defineres i løpet av prosessen. Alle relevante lover og forskrifter må etterleves i praksis.	Stiftelsen Miljøfyrtårn forvalter et kravsett som alle virksomheter må oppfylle (Krav til alle bransjer) i tillegg til bransjespesifikke krav. Virksomhet (vha konsulent) og sertifisør må avdekke hvilke bransjespesifikke krav som er relevante og som skal oppfylles.
Virksomheten analyserer selv sine vesentlige miljøaspekter (basert på modell for risikokartlegging), setter seg mål og lager handlingsplaner basert på kartleggingen. Det er ikke krav om absolutte prestasjonsnivåer, og virksomheten har frihet til selv å sette sitt eget ambisjonsnivå/ mål.	Virksomheten oppfylder definerte og spesifikke bransjekrav som utformes og revideres av Stiftelsen Miljøfyrtårn. Bransjekravene er en blanding mellom lovpålagte krav, prestasjonskrav og prosesskrav.
Krever at ledelsen skal utarbeide en miljøpolitikk og holde den oppdatert	Miljøfyrtårn har ikke krav om miljøpolitikk
Det stilles ikke krav utover lover eller forskrifter som har med ytre miljø å gjøre (internkontrollforskriften inneholder flere punkter som vil være relevant for påvirkning på ytre miljø, og denne innarbeides/ spesifiseres i miljøstyringssystemet).	Det stilles krav til internkontroll og krav til arbeidsmiljø i virksomheten.
Det skal utarbeides prosedyrer og rutiner for å gjennomføre og opprettholde miljøstyring i praksis. Alle prosedyrer og rutiner skal dokumenteres og kunne bevises. Avgrensning og ansvar for hver prosedyre og rutine skal utarbeides.	Miljøfyrtårn har krav om at bl.a. innkjøpsveileder, avfallsinstruks og reiseretningslinjer må dokumenteres. Internkontrollforskriften § 5 (se vedlegg 1) må være oppfylt. Enkelte bransjekrav viser til skriftlig liste som må kunne framvises, slik som ENØK-sjekkliste.

Tema	ISO 14001	Dekket i Miljøfyrtårn	Miljøfyrtårn	Kommentar
Omfang	1. Ikke relevant	Nei	Ikke i Miljøfyrtårn	
Normative referanser	2. Ikke relevant	Nei	Ikke i Miljøfyrtårn	
Termer og definisjoner	3. Ikke relevant	Delvis	Se våre nettsider for konsulent- og sertifiserveileder, samt systemdokumentasjon.	
	4.1 Generelle krav	Ja	Krav til alle bransjer: «Målgruppe: Alle virksomheter som skal sertifiseres som Miljøfyrtårn må tilfredsstille dette kravet. I tillegg skal minst ett bransjespesifikt krav benyttes.» Stiftelsen Miljøfyrtårn har en standard sertifiseringsmodell, i tillegg til egne sertifiseringsmodeller for visse bransjer.	Miljøfyrtårn har ikke en systematisk oppbygd standard. Ca 40 virksomheter benytter kun Krav til alle bransjer
Policy	4.2 Miljøpolitikk	Nei	Miljøfyrtårn stiller ikke krav til virksomheter om at de må utarbeide en miljøpolitikk. Miljøfyrtårn går rett på målene.	Noe er dekket i IK-forskriften ift overordnede mål. Noen mål ligner politikk. IK-forskriften skiller ikke så godt på mål og politikk.
	4.3 Planlegging			
	4.3.1 Miljøaspekter	Ja	Miljøfyrtårn har miljøanalyse / konsulentrapport. Miljøaspekter er predefinert ift våre temaområder og krav.	
	4.3.2 Lovbestemte krav og andre krav	Ja	IK-forskriften § 5.1. Ikke egen prosedyre i Miljøfyrtårn. Gjennom IK-forskriften og krav- ID 1	ISO har krav
	4.3.3 Mål, delmål og programmer	Delvis	Gjennom krav-ID 1, IK-forskriften § 5.4 og handlingsplan i Miljørapporten på temaområdene. Det står ikke noe i handlingsplanen om ansvar, virkemiddel og tidsaspekt (handlingsplanen gjelder for ett år). Ved førstegangs sertifisering er ansvar, tidsaspekt og virkemiddel for å tilfredsstille kravene fastsatt i konsulentrapporten. Dette gjelder ikke for år 2,3, osv. Stiller ikke krav om best available technology (BAT). Miljøfyrtårn gir på nettsiden råd om etablering av mål, delmål og programmer.	
Iverksetting og drift	4.4.1 Ressurser, oppgaver, ansvar og myndighet	Delvis	Virksomhetsnivå: Krav-ID 6. Miljøfyrtårn skal være forankret i den øverste ledelse. Det skal være en Miljøfyrtårnansvarlig i hver virksomhet som har ansvar for å holde miljøarbeidet i hevd og stimulere til nye tiltak.	ISO er opptatt av at det er nok ressurser ift mennesker, teknologi, osv internt i virksomheten.
	4.4.2 Kompetanse, opplæring og bevissthet	Delvis	Krav-ID 3. De ansatte skal involveres i miljøarbeidet og gis opplæring i hvordan de kan bidra til å gjøre driften mer miljøvennlig. Opplæring av Miljøfyrtårnansvarlig i virksomheten via konsulenter og internkonsulenter. Miljøfyrtårn har ikke noe krav om kartlegging av kompetanse i virksomheten, krav om type	

Tema	ISO 14001	Dekket i Miljøfyrtårn	Miljøfyrtårn	Kommentar
			kompetanse, opplæring og dokumentasjon. Miljøfyrtårn har en praktisk tilnærming, vil få med alle.	
	4.4.3 Kommunikasjon	Ja	<p>Krav-ID 3: De ansatte skal involveres i miljøarbeidet og gis opplæring i hvordan de kan bidra til å gjøre driften mer miljøvennlig.</p> <p>Krav-ID 5. Kunder, leverandører og samarbeidspartnere skal informeres om virksomhetens miljøarbeid.</p> <p>Hovedkontorkravet, krav-ID 1804: Hovedkontoret skal utarbeide en kommunikasjonsplan for hvordan miljøarbeidet skal kommuniseres mot ansatte, kunder, leverandører og samarbeidspartnere.</p> <p>Via krav-ID 17: Virksomheten skal kreve at deres mest sentrale leverandører dokumenterer miljøprestasjon / rutiner innenfor temaene innkjøp, energi, avfall, transport og/eller utslipp. Årlig skal antall miljøsertifiserte leverandører dokumenteres i Miljørapporten.</p>	Konkrete bransjekrav må oppfylles
	4.4.4 Dokumentasjon	Ja	Ikke miljøpolitikk, men har miljømål og delmål i IK-forskriften og i handlingsplanen i miljørapporteringssystemet. Krav-ID 1 sier at Miljøfyrtårnkrav skal integreres i HMS-systemet til virksomheten. IK-forskriften § 5. Står beskrevet i toppetekst til Krav til alle bransjer at alle skal levere årlig Miljørapport inkl. handlingsplan og gjennomførte tiltak.	
	4.4.5 Dokumentstyring	Delvis	Via krav-ID 1 i Krav til alle bransjer og IK-kontrollsystemet § 5.8 (årlig revisjon av systemet), og gjennom «vilkår» for virksomheter. Resertifisering hvert tredje år. I ISO gjelder dokumentstyring for alle virksomhetens dokumenter. Miljøfyrtårn knytter dokumentasjon til bestemte bransjekrav. Bransjekravene har endringslogg der siste versjon er angitt med dato.	
	4.4.6 Driftskontroll	Ja	<p>Spesifikke krav som går mot driften. Driftskontroll gjennomføres via en rekke rutiner/prosedyrer/instruksjoner som skal ivareta god praksis for kravområdene i Miljøfyrtårn. Følgende miljøområder har egne instruksjoner/styrende dokumenter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instruks for ENØK. Beskriver gode ENØK-rutiner for virksomheten og ansatte. • Instruks for innkjøp. Gir klare retningslinjer for god miljøpraksis og miljøkrav til leverandører og varer som kjøpes inn til eget forbruk og videresalg. • Instruks for kjøretøy. Beskriver rutiner 	

Tema	ISO 14001	Dekket i Miljøfyrtårn	Miljøfyrtårn	Kommentar
			for miljøkrav ved innkjøp/leie/leasing og bruk av kjøretøy. • Instruks for Miljøfyrtårnansvarlig. Sammenfatter alle de viktigste arbeidsoppgavene som skal ivaretas av virksomheten i etterkant av sertifisering. • Avfallsplan og kildesorteringsinstruks for virksomheten og evt. instruks for avfallsbehandling og –minimering. • Reise- og møteretningslinjer.	
	4.4.7 Beredskap og innsats	Delvis	Krav-ID 1, IK-forskriften § 5.6 Krav til beredskap gjelder i noen bransjekrav, for eksempel krav til grossist, bensinstasjon, grønne arrangement. Ikke inkludert i Krav til alle bransjer.	Noe Miljøfyrtårn ønsker å implementere i flere bransjekrav.
	4.5 Kontroll			
	4.5.1 Overvåking og måling	Ja	Årlig miljørapportering innenfor gitte temaområder	Stiftelsen Miljøfyrtårn stiller ikke krav om kalibrering av utstyr og måleutstyr.
	4.5.2 Samsvarsvurdering	Delvis	Miljøfyrtårn har samsvarsvurderinger ved førstegangs sertifisering og ved resertifisering hvert tredje år. Bransjekrav justeres og revideres regelmessig. ISO er tydeligere enn Miljøfyrtårn og HMS-lovgivning på dette. Miljøfyrtårn fanger ikke opp alt og IK-forskriften fanger ikke opp tydelig nok andre lover og krav som det kreves samsvarsvurdering på.	ISO har samsvarsvurdering ift egne lover og forskrifter og egne krav.
	4.5.3 Avvik, korrigerende tiltak og forebyggende tiltak	Ja	Krav-ID 1 og IK-forskriften § 5.6 og 5.7. Avvik og risikoanalyse.	ISO har et bedre detaljnivå ift hva som utgjør avvik
	4.5.4 Kontroll med registreringer	Nei	Miljøfyrtårn har kontroll gjennom IK-forskriften § 5.7 og sertifiseringsrapport ved førstegangs sertifisering og resertifisering, i tillegg til årlig rapportering på handlingsplan, gjennomførte tiltak og miljøindikatorer i Miljørapporten.	ISO involverer dokumentstyring og oversikt over hendelser og avvik, samt kontroll på registreringer. System for å kunne gjenfinne og ha kontroll på dokumenter. Ikke krav om det i Miljøfyrtårn.
	4.5.5 Intern revisjon	Ja	Dekkes gjennom kravene i IK-forskriften § 5.8	
	4.6 Ledelsens gjennomgåelse	Delvis	Hovedkontorkravet krav-ID 1802: «Ledelsen skal ha en gjennomgang av miljøstyringssystemet en gang i året». Dette gjelder kun større virksomheter. Ikke berørt i krav til alle bransjer.	ISO har noen flere sjekkpunkter enn Miljøfyrtårn - litt utvidet i ISO

Vedlegg 1

IK- § 5

5. Innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Krav til dokumentasjon

Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Internkontroll innebærer at virksomheten skal:	Dokumentasjon
1. sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten	–
2. sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, herunder informasjon om endringer	-
3. sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes	-
4. fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet	må dokumenteres skriftlig
5. ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt	må dokumenteres skriftlig
6. kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene	må dokumenteres skriftlig
7. iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen	må dokumenteres skriftlig
8. foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt	må dokumenteres skriftlig

Internkontrollen skal dokumenteres i den form og det omfang som er nødvendig på bakgrunn av virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse. Dokumentasjon som følger av krav i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen, for eksempel instruks, tillatelser, kompetansebevis, sertifikater o.l. skal inngå.

Skriftlig dokumentasjon etter denne forskrift skal minst omfatte annet ledd nr. 4) til og med nr. 8) i denne paragraf. Frivillige sertifikater kan også inngå som en del av dokumentasjonen.